

' Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੁਲਾ ਬਾਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ, ਜੇ. ਜੇ.

ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਾਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ।— ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1970 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2192।

7 ਦਸੰਬਰ 1971 ਈ.

ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਐਕਟਿਵਿਟੀ ਐਕਟ (1958 ਦਾ XX) — ਸੈਕਸ਼ਨ 3, 4 ਅਤੇ 12 — ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਿਠਿਆ ਗਿਆ— ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ—ਕੀ ਟਿਕਾਉ ਹੈ— ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ — ਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ — ਧਾਰਾ 12 — ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਹੈ। ; ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਣਚਾਹੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨਾ। ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅੰਦਰ "ਅਯੋਗਤਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨੂੰ ਧੋ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਮੂਲ ਦੁਰਾਚਾਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਜਾਂ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਿਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਰਵਿਸ ਰਾਈਡਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਪਰ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰਤਾ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (ਪਰਾ 21)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 15 ਸਤੰਬਰ, 1969 ਅਤੇ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1970 ਦੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇ। 12 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਬਕਾਏ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਵੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ, ਐਨਡੀ ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।
ਆਰ ਐਨ ਮਿੱਤਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ,
ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.-ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ (ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਮਿਤੀ 15 ਸਤੰਬਰ 1969 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 420/511, ਅਤੇ 465 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ/471 ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੇ ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੋਸ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਮੈਂ ਅਤੇ ਸੂਰੀ, ਜੇ.) ਦੁਆਰਾ ਜੁਲਾਈ 1970 ਨੂੰ, ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰੈਜ਼ੀਬਨਐਂਡ ਐੱਲ. ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਫਸਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ (ਪੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਜੇ.) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਐਕਟ, 1958 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਪ੍ਰੋ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ.

(2) ਜਿਹੜੇ ਤੱਥ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੁਲਾਈ, 1948 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਪੈਕਰ ਸੀ (ਅਨੈਕਸਰ ਆਰਐਲ) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਅਸਥਾਈ ਪੋਸਟਮੈਨ ਵਿਡੀਓ ਆਰਡਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਿਤੀ 12 ਸਤੰਬਰ, 1950 ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ-2)। ਉਸਨੇ 15 ਸਤੰਬਰ, 1950 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਾਰਜ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ-3 ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਪੋਸਟਮੈਨ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਨੂੰ 20 ਮਾਰਚ, 1969 (ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ') ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) 1967 SLR 527=1967 PLR 331.

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਡਾਕਟਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਕੈਸ਼ ਮੀਮੋ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੈਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1000/- ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੈਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ। ਉਸ ਦੇ

' Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ , ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ (ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2, ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਮਿਤੀ 15 ਸਤੰਬਰ, 1969 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ 'ਬੀ') ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

"ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਰਾਏ, ਪੋਸਟ ਮੈਨ ਨੰਬਰ 37, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ HO (ਮੁਅੱਤਲ ਅਧੀਨ) ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, 420/511, 467, 468 ਅਤੇ 471/109 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 153/67 ਐਸ.ਪੀ.ਈ. ਅੰਬਾਲਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ. 44/66) ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਕੇ. ਜੈਨ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 1st ਕਲਾਸ, ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, 20 ਮਾਰਚ, 1969 ਨੂੰ, ਝੂਠੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ.

ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਮੈਂ, ਹੇਠਾਂ ਹਸਤਾਖਰਿਤ, ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਰਾਏ, ਪੋਸਟਮੈਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ HO ਨੂੰ 16 ਸਤੰਬਰ, 1969, ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ,

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ 15 ਜੁਲਾਈ 1970 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(3) ਕਰਕੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੋਹਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਥਾਤ, ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

4. ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, 4 ਅਤੇ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ: -

"3. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 380 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 381 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 404 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 420 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ , ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਫਿਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ

ਚੰਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਚਾਰ ਵਪਾਰੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 4, ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ - ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਿਛਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਹੁਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

4. (1) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਦਰਤ ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਬਾਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਫਿਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਰਹੇ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ।

(3) ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰਹੇਗਾ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ। ਅਪਰਾਧੀ

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ। ਨਿਵਾਸ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ

' Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇਗੀ।

- (5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ।

12 ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ 'ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸਲ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕੋ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਸਲੀ ਆਚਰਣ ਲਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਅਸਹਿਜਤਾ" ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਐਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਉਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਵੈਚਲਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮ ਕਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ "ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ" 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਨਿਯਮਾਂ 14 ਤੋਂ 18 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੋ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ -

ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 19 ਦਾ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ ਨਿਯਮ 18 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ: -

- (i) ਨੂੰ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ
- (ii) * * * * \$ #
- (iii) * * * * *

ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ:

ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਹੱਈਆ * * * * *"

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਨਿਯਮ 14 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ)

18) ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤ (8) ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਿੱਸੇ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ: -

"ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: -

- (1) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਣਚਾਹੇ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

' Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

2. ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ (ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ।

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਪੈਰਾ (i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਗਲੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। , ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਮਿਊਟਿਸ ਮੁਰ ਟੈਂਡਿਸ* ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੇ।

(4) ਜੇ ਧਾਰਾ 12 ਹਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ "ਅਯੋਗਤਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ (ਵੈਬਸਟਰਜ਼ ਥਰਡ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦਾ ਪੰਨਾ 655)। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ , ਪਰ ਇਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਆਚਰਣ) ਨਿਯਮ, 1964 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1964 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਸੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਉਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ। 1964 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 3 ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? (i) ਪੂਰਨ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਅਤੇ (ii) ਡਿਊਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ "ਜੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ।" ਜੇ ਵੀ ਨਿਯਮ 3(1) ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। 1964 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਤੋਂ 16 ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 12 ਨਿਯਮਾਂ 14 ਤੋਂ 18 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੰਡਕਾਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਛੋਟੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ, ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਨਿਯਮ 19 ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ

ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਤ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ 19 ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 18 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਆਚਰਣ ਨੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ (ਏ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ " ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਠੀਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਰਜ," ਧਾਰਾ 311 ਦੇ dlau.se (2) ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਸਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੈਸੀਡਿਊਰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਸਮੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਮਿਆਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਧਾਰਾ 12 ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਧੋ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਮੂਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਗਲਤੀ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਸਿਰਫ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 8(1) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ

' Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੀਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਫ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਪੋਸਟਮੈਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(6) ਮਿਸਟਰ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ 3 ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਆਈਹਿਸਪਰੋਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪਲੇਸਡੇਰੇਲੈਂਸ। ਪਹਿਲਾ ਹੈ *ਕੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡੀ.ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ . ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ : -

“ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦਾ ਫਾਰਮਾਸਿਓਲੋਜੀ ਸਪਸ਼ਟ, ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਮੈਨ ਡੇਟਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 380 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਪਲੇਡ ਆਰਡਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 380, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ

ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ "ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।" ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(7) ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ (ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਪੁਲਿਸ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਦਿੱਲੀ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, (2) ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 337 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰੱਥ ਪੁਲਿਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ, 1934 ਦੇ ਨਿਯਮ 16.2 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 16.2 ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ " ਉਸ ਦੇ (ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ) ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ । ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ (i) ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ (ii) ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 16.2 ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਛੋਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਸਿੱਟੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤਕ

(2) 1971 ਐਸਐਲਆਰ 257-ਏਆਈਆਰ 1970 ਦਿੱਲੀ 240।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਣਚਾਹੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ:-

“ਸ਼ਬਦ 'ਅਯੋਗ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

' Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ 'ਅਯੋਗ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਅਯੋਗਤਾ', ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਗੁਆਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯਕੀਨ ਦੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਜੋ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16.2 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਅਸਥਿਰ ਹੈ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਛੋਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੀ ਗਲਤੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 19(i) ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਜਿਸਦਾ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੂ, ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ। ਇਹ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (2) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਨ।

(8) ਟੀ.ਐਨ.ਆਰ. ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ , ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ, ਤਿਰੂਵਨਮਲਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (3), ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਰ. ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਈਅਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ 500 ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ (1937 ਦਾ 3) ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਅਧੀਨ ਦੋ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਰਗਾ ਹੈ। ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਅਈਅਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਈਅਰ ਦੁਆਰਾ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ (ਜੋ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ 'ਦੋਸ਼ੀ ਸਿੱਧ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ' ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਕਿਹੜਾ ਭਾਗ 12-ਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਗਲਤ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ। ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ - ਅਪਰਾਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ

' Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਡਿਸਕ ਯੋਗਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਯਾਨੀ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਰਫ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਰਮਾਣ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ - ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ”

(9) ਮਦਰਾਸ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਅਗਲਾ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਉਹ *ਇਰੀਬਾਰੂ (ਪੀ) ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਮਦਰਾਸ ਪੋਰਟ ਟਰੱਸਟ*, (4) ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਮਬਾਰੂ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਪੋਰਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਿਡ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਐਮਬਾਰੂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1937 ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। . ਵੀਰਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ. ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਰਡਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਐਂਬਾਰੂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਰਡਰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਕ ਹੈ। ਇਹ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

(3) 1963 (1) LLJ 49

ਇਸ ਨੂੰ ਵਹਾਓ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜਾਂ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਬਦ 'ਕੋਈ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ' ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਚੌੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ 'ਅਟੈਚਿੰਗ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਮਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਕੋਈ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ”

ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਦੇ ਕੇਸ (3) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ।

(10) ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਦੇ ਜ਼ੋਨਲ ਮੈਨੇਜਰ , ਅਕੋਲਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ, ਇਸੇ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਮਦਰਾਸ, (5)। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਉਹੀ ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਐਂਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1937 ਸੀ। ਅਕੋਲਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਕੇਸ (5) ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ, ਸਟਾਫ ਰੈਗੂ ਦੇ ਨਿਯਮ 39 ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (4) ਸੀ। lations (1960), ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19 ਦੀ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਰਾਜਗੋਪਾਲ ਅਯੰਗਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ. ਆਰ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਦੇ ਕੇਸ (3) ਅਤੇ ਵੀਰਸਵਾਮੀ ਦੇ ਜੇ . ਐਮਬਾਰੂ ਕੇਸ, (4) ਵਿੱਚ ਜੇ

“ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਐਂਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1958 (1958 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ XX) ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਐਂਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1937 (1937 ਦਾ ਐਕਟ III) ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ।), ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਧਾਰਾ 12 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 39(4) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਬਾਕੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਤੀਜੇ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(5) ਏਆਈਆਰ 1969 ਏਪੀ 371

9

6 Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

(11) ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੋਮਕੁਮਾਰ, ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ ਦਾਮਲੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਨਾਗਪੁਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (6) ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਤੇ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਸਹੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, (2) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਕੋਲਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਕੇਸ (5) ਵਿਚ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(12) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਪੈਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ 12.

(13) ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਚਰਣ "ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਲੇਖ "ਦੋਸ਼ੀ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 258(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸੀਬਰਟ ਧਾਰਾ 349 ਜਾਂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਹੈ 562, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ "ਦੋਸ਼ੀ" ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ (ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ) 562) ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ। ਅਸਲੀ ਆਚਰਣ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਖਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਲ-ਚਲਣ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(6) 1971 ਲਾਹ. IC 823.

(14) ਰਤਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ

ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।, (7)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਪੈਨਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦਾ ਪੱਥਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਹ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ - ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਭਾਵੇਂ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(15) ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 19 ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਧਾਰਾ 12, ਇਸਲਈ, ਉਸ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 18 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਯੋਗਤਾ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਅਈਅਰ ਦੇ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ "ਯੋਗਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ); ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਹੁਦੇ, ਪਿੱਛਾ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੈਸ਼ਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਵੈਬਸਟਰਜ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ "ਯੋਗਤਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਐਂਡੋਮੈਂਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾਨ, ਦਫਤਰ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਫਿੱਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। "ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਹ ਅਯੋਗ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

(7) **ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 444.**

ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ (ਸਟਰੋਡਜ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, ਵਾਲੀਅਮ I, ਸਫਾ 847)। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ। ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

9
6 **Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)**

ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311(2) ਅਤੇ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 18 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(16) ਫਿਰ ਇਸੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 311(2) ਅਤੇ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 14 ਤੋਂ 18 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (2) ਅਤੇ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19 ਦੁਆਰਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜੇ ਵੀ ਫੀਲਡ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ *ਅੰਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰ* ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੈਮ ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਆਰਟੀਕਲ 310 ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਕੇਵਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਐਨ. ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(17) ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 18 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 19, (8)JI"1970", SLR1' 748 ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ !

ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤ ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। *ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (2) (ਸੁਪਰਾ)* ਕਿ ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਅਤਿ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(18) ਇਹ ਸੀ; 1 ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ

9
6 **Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)**

S' ਇਲਜ਼ਮ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਖੁਦ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹੁਕਮ (ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਾਨੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ "ਇਸਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਸਲ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖੋਜ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰ ਕਾਰਨ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਕੇਲਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਮੁਰਤਬੀ ਦੇ ਕੇਸ (5) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਖੌਤੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ) ਕਿ ਉਹ ਸੀ. ਅਕੇਲਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਮੁਰਤਬੀ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਰੀ "ਦੋਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ"। 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਪਟੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਫਾਰਮ 10 ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਕਤ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਸਮੇਤ ਫਾਰਮ :-

"

ਸਰਕਾਰੀ ਨੰਕਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਹੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਿਆਰੀ ਰੂਪ

ਨੰ.....

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਮਿਤੀ:

ਆਰਡਰ

ਜਦੋਂ 'ਸ਼੍ਰੀ (ਇੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਅਹੁਦਾ ਦਰਜ ਕਰੋ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ■ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ (ਇੱਥੇ ਉਹ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ) (ਇੱਥੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰੋ) ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ।)

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਆਚਰਣ (ਇੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦਾ

9
6 **Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)**

ਨਾਮ ਅਤੇ ਅਹੁਦਾ ਦਰਜ ਕਰੋ) ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਾ ਅਣਚਾਹੇ ਹੈ;

ਹੁਣ, ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਐਪ ਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੇ ਨਿਯਮ 19(1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ/ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤ/ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੀ* (ਇੱਥੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਅਹੁਦਾ ਦਰਜ ਕਰੋ) ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ/ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਇੱਥੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ/ਹਟਾਉਣ/ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਰਜ ਕਰੋ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਟੇਸ਼ਨ:

ਮਿਤੀ: ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਮਾਨਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਹੋਰ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।" ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇਮਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਤੋਂ ਭਾਵਾਰਥ ਕਰਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(19) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਤੁਲੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨ. ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।), ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੂਲ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ

ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ।

(20) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਏ.ਡੀ. ਕੋਸ਼ਲ, ਜੇ.ਜੇ.) ਨੇ *ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (9) ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭੋਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਿਸ ਮਿਸਲ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੋਕ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਣ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ (ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ) ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਕੱਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(21) ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਨਿਯਮ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਲਈ ਉਚਿਤਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ: -

(i) ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(ii) ILR (1971) 1 ਪੀ.ਬੀ. & Hr. 514=1969 ਕਰ. ਐਲਜੇ 821

ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19 (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਦੇ) ਅਪਰਾਧੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ - ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰਤਾ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ; (ਬੀ) ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰਿਟਾਇਰ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਅਤੇ (ਸੀ) ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਉਕਤ ਵਿਵਹਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਣਚਾਹੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(iii) ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਅਯੋਗਤਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ;

9

6 Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)

- (iv) ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਾ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ;
- (v) ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਚਾਲ-ਚਲਣ (ਦੁਰਾਚਾਰ) ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;
- (vi) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜ਼ਰਮਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਰਮਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 311(2) ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਨਿਯਮ 19 ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 18 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (vii) ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 311(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
- 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 18 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 310 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 19 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਸਬੰਧਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ * ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਮਿਆਰ ਜੋ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ;
- (viii) ਧਾਰਾ 112 o ਜੇਕਰ ਇਹ ਐਕਟ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਧੋ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਚਰਣ ਲਈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ;
- (ix) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਅਸਲ ਦੁਰਾਚਾਰ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ

9
6 **Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)**

ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਤੰਬੂ ਬਣ ਜਾਵੇ;

1

(x) ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਦਾ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(xi) ਬਾਰੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ;

(xii) ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੁੜ-ਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਿਯਮ 19(i) (ਨਿਯਮਾਂ 14 ਤੋਂ 18 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰਤਾ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(xiii) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਵਿਭਾਗੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1965 ਕੁਲਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

(22) ਬੀ.ਆਰ. ਤੁਲੀ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(23) ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ

9
6 **Om Parkash v. The Director, Postal Services, etc. (Narula, J.)**

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਕੰਚਨ